

Յետազոտականաշխատանք

<p>Կազմակերպության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանում, հասցե • Տնօրեն • Էլ.հասցե • Յեռախոս 	<p>«Մասնակցային ղարոց» կրթական հիմնադրամ Վահրամ Սողոմոնյան masnakcayindproc@gmail.com +37493581908</p>
<p>Յետազոտության թեմա/վերնագիր</p> <ul style="list-style-type: none"> • Յետազոտության թեմա 	<p>Սովորողների բանավոր խոսքի զարգացման մեթոդները օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում միջին դպրոցում</p>
<p>Ուսուցչի տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անուն, ազգանուն, հայրանուն • Մասնագիտություն • Յեռախոս • Էլ.հասցե • Դասավանդվող առարկաներ • Դասարաններ 	<p>Գայանե Գազիկի Խուրդյան Գերմաներենի ուսուցչուհի 093085879 gayanexudoyan58@gmail.com III V VII VIII IX X XI XII</p>
<p>Ուսումնական հաստատության տվյալներ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անվանումը, հասցե • Յեռախոս • Էլ.հասցե (տնօրենության) • Webկայքի հասցե 	<p><<ՀՀ Արարատի մարզի Դվինի Լ, Ազգալիյանի անվան միջնակարգ դպրոց>> ՊՈԱԿ Օրբելի 14 077022982 ndvin@shcool.am</p>

Բովանդակություն	
ՉԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ	

ՏԻՏՂՈՍԱԹՈՒՂԹ	1

ՆԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ	2

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	8

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԿՆԱՐԿ	9

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՄԵԹՈՂՆԵՐ	

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	10

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	12
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	13

Ներածություն

Նպատակը և հետազոտական հարցը	<p>Հետազոտական հարց-ի՞նչմեթոդներով կարելի է զարգացնել սովորողների բանավոր խոսքը օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում միջին դպրոցում Դվինի միջնակարգ դպրոցի օրինակով:</p> <p>Նպատակը-Բանավոր խոսքը մարդու մտավոր կարողություններին կարևոր դրսևորումներից է: Բանավոր խոսքը պետք է լինի հստակ, անաղարտ:</p> <p>Բանավոր խոսքի միջոցով հարստանում է բառապաշարը: Խոսքի զարգացման ամենաարդյունավետ ձևը բնական հաղորդակցումն է: Լեզուն ամտածո գոյությունը գտնվում է ներտրոփոխ կապակցության մեջ: Մտքի հարստության համար անհրաժեշտ է խոսքի հա</p>
------------------------------------	---

րստությունը: Խոսքի հարստացման դրյուրներն են՝ բառապաշարը, քերականական ձևերը, ոճական հնարները: Բանավոր խոսքի մշակումը պարտադիր գործընթաց է: Շատ կարևոր է, որ նախադարձացան հաստատություններում երեխայի բանավոր խոսքի զարգացման ուղղությամբ աշխատանքները իրականացվեն ոչ միայն նմանակման մեթոդով, այլև նաև բառի մացութայն ստեղծագործական կազմակերպման: Սահուն, իմաստալից խոսքը կազմակերպված մտքի արդյունք է: Օտարլեզուների դասավանդման արդի մեթոդի կայի կարևորագույն խնդիրներից մեկը բանավոր խոսքի տիրապետումն է: Դաշատը նական նհասկանալի է, որովհետև լեզուսելով՝ մենք նախևառաջ հասկանում ենք բանավոր խոսք, որի գերազանց, հասարակական դերն անվիճելի է: Սակայն այս միտքը չպետք է աղավաղել՝ վերլուծելով օտարլեզվի ուսուցումը սովորեցնելու նախնական հարցուպատասխանի, բանավոր խոսքի մակերեսային և միակողմանի տիրապետմանը: Այնուսուցանվում է բազմակողմանի որեն, թե գործնական թե տեսական տեսանկյուններով: Օտարլեզվի բանավոր խոսքի ձևավորումը համակարգված և աստիճանական աշխատանք է պահանջում: Դպրոցում հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել բանավոր խոսքի ունակությունների իզարգացմանը, որը սերտորեն կապված է ընթերցանության տեխնիկայի հետևյալ տեքստի հետ: Քանի որ սովորողը միայն ուսուցչից էլ սովորել օտարլեզվով խոսքը, ուստի դասը պետք է վարել միայն օտարլեզվով: Սա բանավոր խոսքի ուսուցման առաջին պայմանն է: Առաջին անգամ լսելով օտարլեզուն, սովորողը միշտ ձգտում է կարդացած լսածը լորնախադասություններն ու բառերը թարգմանել մայրենիլեզվով: Ուստի մերն պատակն է օտարլեզուն դասավանդել այնպես, որ սովորողներն աստիճանաբար ազատվելով մայրենիլեզվի շարժառիթագրեցությունից՝ օտարլեզվով կարդացած ու լսածը հասկանան առանց անպայման որեն թարգմանելու այն: <<Օտարլեզվով խոսելիս պետք է մի պահ մոռացության տալ մայրենին>> ԿՄարքս: Իսկ դակլինիայն ժամանակ, երբ սովորողը կունենա բավականաչափ բառապաշարն կկարողանա այն օգտագործել: Երրորդ դասարանում օտարլեզվի առաջին դասերը ծրագրով հատկացված են բանավոր խոսքին: Այս դասաժամերի ընթացքում մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել բառերի ճիշտ արտասանությանը: Հայտնի է, որ առարկայի նկատմամբ հետաքրքրությունը նպաստում է ուսուցման արդյունավետությանը,

ուստիանհրաժեշտե սովորողների մոտ սերուհետաքրքրություն
առաջացնել գերմաներեն լեզվի նկատմամբ հենց առաջին դասի
ցույն զարգացնել և պահպանել հետագա տարիներին՝ տարբեր
միջոցներով, հետաքրքիր նյութերի ընտրությամբ:

Բանավոր խոսքի զարգացման համար բացառիկ նշանակություն
և ունի բառապաշարի հարստացումը ,

որովհետև օբեկտիվ իրականության առարկաներն ու երևույթն
երը մեր գիտակցության սեփականություն են նդառնում բառերի
միջոցով: Բառապաշարի հարստացման հիմնական աղբյուրը

տեքստն է: Տեքստում հանդիպող անծանոթ բառերը

և ախօրոք բացատրվում են գերմաներենով, հաճախ փոքրիկ

իրադրությունների մեջ: Այդ բառերն ամրապնդվում

տեքստից առաջ մեկ կամ երկու վարժությունների

օգնությամբ: Բառապաշարի հարստացման և յուրացման

գործում մեծ է նաև հոմանիշ, հականիշ բառերի դերը

տարաբնույթ վարժություններում:

Օրինակ՝ կարելի է դրանց հայտնաբերել ընթերցվող

բնագրում, գործածել նախադասության մեջ, կազմել

հականիշների և հոմանիշների զույգեր, ընտրել տվյալ բառի

հոմանիշները:

Միջին դասարաններում գետեղված տեքստերը և նրանց

հաջորդող վարժությունները օգնում են սովորողներին

կառուցել կապակցված խոսք:

Օրինակ՝

1. Պատասխանել տեքստի բովանդակությանը տրվող

հարցերին

2. Որ նախադասությունները չեն համապատասխանում

բովանդակությանը

3. Որոնք են միմյանց համապատասխանում

4. Գտնել տրված պատասխաններից ճիշտ տարբերակը

Ջնչյունաբանությունը ևս շատ կարևոր տեղ է զբաղեցնում
լեզվական կարողությունների զարգացման մեջ: Բանավոր
խոսքը զարգացնելու համար սովորողները պետք է

տիրապետեն արտասանական հմտություններին:

Օրինակ՝ absteigen

ent'decken

intere'ssieren

Բանավոր և գրավոր խոսքի զարգացման համար շատ

կարևոր է նաև իմանալ և ճիշտ կիրառել քերականական

կանոնները.

Միջին դպրոցում խոսքի զարգացման աշխատանքներում

կարևոր է միջառարկայական կապերի ապահովումը, քանի
որ այդ տարբերակով է հնարավոր առավել լիարժեք

իրականացնել աշակերտների համակողմանի ու ներդաշնակ
զարգացումը, ձևավորել հասարակության լիարժեք անդամ՝

հարուստ, բազմազան ու բազմակողմանի գիտելիքներով, որոնց լիարժեք յուրացման, վերլուծության ենթարկելու և սեփականը դարձնելու շնորհիվ աշակերտները կունենան սուր ու ճկուն միտք, կապահովվի մտավոր զարգացման միասնություն:Քանի որ կյանքը միասնական է և անմիջականորեն պետք է կապվի բոլոր առարկանների ուսուցման հետ, ուստի բոլոր առարկաները պետք է դիտվեն մեկ ամբողջության բաղադրիչներ:

Ուսուցման մեթոդները :Ուսուցչի և սովորողի միջև փոխգործակցության ուղիներ են,որոնք ուղղված են կրթական խնդիրների համալիր լուծման:Ուսումնական մեթոդ հասկացությունը իր մեջ ներառում է երեք խնդիր` 1. ինչ սովորեցնել

2. ինչի համար սովորեցնել

3. ինչպես սովորեցնել

Կրթության բովանդակությունը մատուցելու և կրթության նպատակներն իրականացնելուի համար անհրաժեշտ են որոշակի մոթոդներ, հնարներ:Հանդիսանալով ուսման միջուկը` մեթոդը իրար է կապում ուսուցման նախապես պլանավորված նպատակը և վերջնական արդյունքը:

Գերմաներեն լեզվի դասավանդման ընթացքում միջին դպրոցում ես հաճախ եմ կիրառում Մտագրոհ մեթոդը.Այսմեթոդըկարելիէօգտագործելցանկացածդասին, խթանմանևկշռադատմանփուլերում:Սովորողներըվերհիշում, ակտիվացնումենգիտելիքներըտվյալթեմայիչրջանակներում: Բանալինընթերցանություննսկսելուցառաջսովորողիհետաշխատելումեջէ:Այսինքն`հարկավորէօգնել ,որայինչնրանքարդենգիտեներևանգանկապվինորյուրացվելիքնյութին:

T-

աձևադյուսակընսհիանալիմեթոդէևօգտագործվումէ`մինևույնհասկացությանխնդրիերկուկողմերը,հակադիրորակներըհամատեղուհամար:Այնկարողէկիրառվելանհատապեսկամխմբովաշխատելիս:Այսմեթոդըշատհարմարէքննարկումներիժամանակերկուտարբերպատասխանների<</այո,ոչ>><<կողմդեմ>>կամ<<համադրություն

/հակադրություն>>արտահայտողարձագանքներիգրառմանհամար:

Օրինակ

7-րդդասարանում<<Առողջություն>>թեմանանցնելիսխմբերի նկամզույգերինհանձնարարումեմկազմել

T=աձևադյուսակտեքստիցդուրսբերելօգտակարևսասակարսննդամթերքները:

m-աձևադրուսակը սագծագրական դասակարգիչ է, կառուցվածքով T-աձևադրուսակի մեկ այլ տարբերակ, որը մինևս նախկին հասկացության, խնդրի վերաբերյալ երեք տարբեր վերաբերմունք /դրական, բացասական, չեզոք/ արտահայտելու հարմար միջոց է: Այն նույն պես կարելի է կիրառել անհատապես կամ գույգերով աշխատելիս: Ադրուսակի այս ձևը շատ հարմար է քննարկումների ժամանակ երեք տարբեր պատասխանների /այո, ոչ / չգիտեմ, կողմ/ դեմ/ ձեռնպահարձագանքների գրառման համար: Այս մեթոդը շատ հարմար է կիրառել բոլոր դասարաններում՝ հատկապես միջին դասարաններում : <<Բնավորության առանձնահատկություններ>> թեման անցնելիս:

Ջնգյակների մեթոդի կիրառման շնորհիվ ինարավոր է առկա գիտելիքները հանրագումարի բերել, մի քանի բառով ներկայացնել բարդ մտքերը, զգացմունքները և պատկերացումները: Այս մեթոդով աշխատելիս պետք է դասարանը բաժանել գույգերի և յուրաքանչյուր գույգ տրված թեմայով պետք է գրի ինգյակը.

1. ինտոդում մեկ բառ է, որը նկարագրում է հասկացությունը / գոյական /
 2. -րդ տողում հասկացությունը բնութագրող երկու բառ է ավելանում / ածականներ /
 - 3-րդ տողը բաղկացած է 3 բառից, որոնք արտահայտում են նախկին հասկացության հետ կապված գործողություններ / դերբայներ /
 - 4-րդ տողը ներկայացնում է չորս բառից կազմված մի արտահայտություն, որով հասկացությանն կատմամբ գրանցվում է զգացմունքը կամ վերաբերմունքը
 - 5-րդ՝ վերջին տողում մեկ հոմանիշ բառ է, որն այլ կերպ է արտահայտում նույն հասկացությունը
- Օրինակ՝
1. շուն
 2. վիրավոր շուն
 3. խնամել վիրավոր շանը
 4. խնամել փոքրիկ, վիրավոր շանը
 5. տնային կենդանի

Երկխոսության կարողությունների ձևավորման կարևոր գործոններից են դերային խաղերը, որոնք նպաստում են սովորողների ուսումնառության դրդապատճառների, ինչպես նաև ուսումնասիրվող լեզվի նկատմամբ

հետաքրքրության առաջացմանը: Խաղային մեթոդը նոր հնարավորություններ է ընձեռում սվորողների գործունեության կազմակերպման համար: Դերային խաղը յուրահատուկ մեթոդական հնար է, որի կիրառման ժամանակ սվորողը տրված իրադրությունում կարողանում է ազատ խոսել և հանդես գալ օտար լեզվով խոսող այլ անձի դերում:

Դերային խաղերը`

1. բարձրացնում են ուսման որակը և արդյունավետությունը
2. խթանում են սվորողների հետաքրքրությունները
3. օժանդակում են սվորողներին` հուշելով, թե տվյալ իրադրության մեջ ինչ խոսքային նմուշներ կարելի է գործածել այս կամ այն միտքն արտահայտելու համար որոշակի հույզեր ու զգացումներ են արթնացնում, որոնք դրականորեն են ազդում ուսման որակի և արդյունավետության վրա:

Դերային խաղերի ժամանակ սվորողները արտահայտում են տարբեր զգացումներ` ուրախություն, տխրություն, հիացում: Այսպիսով, դերային խաղերը նպաստում են այնպիսի կարևոր մեթոդական խնդիրների լուծմանը, ինչպիսիք են

1. սվորողների շփվելու պարաստակամությունը
2. լեզվական նյութի բազմակի վերարտադրման բնական պահանջմունքը
3. վարժանքի համար հաղորդակցական իրադրությունները և համապատասխան պայմանները:

Դերային խաղերի միջոցով սվորողները ձեռք են բերում համագործակցային կարողություններ և հմտություններ:

Վենի դիագրամ մեթոդը կառուցվում է երկու շրջանաձև պատկերների միջոցով, որոնք հատման մեծ մակերես ունեն կենտրոնում: Այս մեթոդը կիրառում ենք գաղափարները միմյանց հակադրելու կամ դրանց ընդհանրությունները ցույց տալու նպատակով 6-րդ դասարանում` «Գերմանիայի կրթական համակարգ» թեման անցնելիս կարող ենք կշռադատման փուլում կիրառել այս մեթոդը` համեմատել Զայաստանի կրթական համակարգի հետ, առանձնացնել ընդհանրություններն ու տարբերությունները:

<<Ձևագունդ>> մեթոդը պատմություն հորինելու խմբային վարժություն է: Առաջին աշակերտը նստում է պատմության առաջինն ախադասությունը: Զաջորդը կրկնում է առաջինին ախադասությունը, ունը և ավելացնում է իրենը: Երրորդը կրկնում է առաջին երկուսին ախադասությունները և ավելացնում է իրենը, և այսպես շարունակ: Վերջին աշակերտը պատմում է հանպատրաստից հորինված մբողջ պատմությունը: Այս մեթոդը Ես հաճա

խկիրառում մ միջին դարոցում <<Ածական>> և <<Հագուստ>> թեման անցնելիս .

Օրինակ՝ 1. Sie kauft einen schönen Hut.

2. Sie kauft einen schönen Hut , eine weisse Bluse.

3. Sie kauft einen schönen Hut , eine weisse Bluse , bequeme Schuhe.

4.

5.

6. Sie kauft einen schönen Hut, eine weisse Bluse bequeme Schuhe, ein modernes Kleid, eine teure Uhr, viele wertvolle Dinge und schenkt alles einer alten Frau.

Այս մեթոդով վարժություններ կատարումը մեծապես նպաստում է ուշադրության և ստեղծագործական մտքի , ինչպես նաև բանավոր խոսքի զարգացմանը:

Լուսակիր հինարևաշատարդյունավետ էլիսում դասիավարտին պարզելու

, թե որքանով են աշակերտները յուրացրել տվյալ թեմա: Յուրաքանչյուր աշակերտ բարձրացնում է իր մոտ գտնվող կանաչ, դեղին, կարմիր թղթերից որևէ մեկը.

Եթե աշակերտը բարձրացնում է կանաչ թերթիկը

, նշանակում է մեքենայի յուրացրել է տվյալ թեման: Եթե բարձրացնում է դեղին թերթիկը ,

նշանակում է մասնակի յուրացրել թեման: Իսկ կարմիր թերթիկը բարձրացնում է նայն աշակերտները

, ովքեր չեն յուրացրել թեման: Եթե կարմիր դեղին թերթիկները ըստ են , դա նշանակում է

, որ ևս մեկան զամպետքեան դրա դառնալ տվյալ թեմային:

Հարց պատասխան կամ <<Վեց W_ երի>> մեթոդը ևս շատ արդյունավետ մեթոդ է բանավոր խոսքի զարգացման

համար: Գերմաներենում հիմնական վեց հարցերը՝ ո՞վ, ի՞նչ, ինչու՞, ե՞րբ, որտե՞ղ, ինչպե՞ս, սկսում են նույն W -/Wer, was, warum, wann, wo, wie տառով: Թեմայի ավարտից հետո

սովորողները զույգերով երկխոսություն են վարում՝ փորձելով պարզել , թե ինչ է տվել իրենց տվյալ թեմայի

ուսումնասիրությունը: Ասենք՝ << Ինչու՞ սովորեցիր այս թեման >>, << Ի՞նչ տվեց այն քեզ >>, << Որտե՞ղ, ե՞րբ, ինչպե՞ս

կարող ես կիրառել ստացած գիտելիքները >> և այլն:

Բանավոր խոսքի զարգացման գործում մեծ դեր ունի նաև միջոցառումը:

Օրինակ՝ ես ուզում եմ ներկայացնել մի աշխատանք , որը կատարել ենք Դվինի դպրոցի 8ա դասարանի աշակերտների

հետ միասին: Քանի որ գերմաներենի 8-րդ դասարանի դասագրքում <<Գերմանիա>> թեմայի վերաբերյալ կա քիչ

տեղեկատվություն, ես հանձնարարեցի աշակերտներին

	<p>համացանցից և հանրագիտարաններից, այլ տեղեկատվական աղբյուրներից գտնել ինֆորմացիա՝ Գերմանիայի բնակչության, աշխարհագրական դիրքի, գետերի, լճերի, լեռների, պետականության, դրոշի, մշակույթի, մեծագույն քաղաքների և նրանց տեսարժան վայրերի, 16 նահանգների, մայրաքաղաքների մասին: 8-րդ դասարանի աշակերտների և իմ համագործակցության արդյունքում կազմակերպեցինք դաս-միջոցառում, որի ընթացքում յուրաքանչյուր աշակերտ ներկայացրեց իր խոսքը՝ քերականորեն ճիշտ շարադրված և հստակ արտասանությամբ: Բոլոր ներկայացված նյութերը ամրապնդվեցին մտազրոհի, խմբային, քարտային մեթոդներով, իսկ վերջում ցուցադրվեց Գերմանիայի նշանավոր քաղաքների և նրանց տեսարժան վայրերի վերաբերյալ սահիկաշար, ինչպես նաև լույս ընծայեցինք պատի թերթ:</p> <p>Նման մեթոդով աշխատանքը աշակերտների մեջ մեծ ոգևորություն առաջացրեց և շատ դրական ազդեցություն ունեցավ հետագա դասաընթացի վրա:</p>
<p>Ո՞ր առանցքային կոմպետենցիայի և/կարողունակությանն է ուղղված նպատակի ուսումնասիրությունը</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Լեզվական գրագիտություն և կարողունակություն -Սովորել սովորելու կարողունակություն -Թվային և մեդիա կարողունակություն
<p>Չետագոտության թիրախային նխումբը և շրջանակը /քանակ, սեռայինը աշխում/</p>	<p>8 –րդ դասարան 21 աշակերտ 12 տղա ,9 աղջիկ</p>

<p>Օգտագործված հետազոտական մեթոդները, գործիքները (օրինակ՝ քանական հետազոտություն և՛ հարցաթերթիկիմիջոցով, որակական հետազոտություն և՛ խորին հարցազրույցիմիջոցով ԵՎԱՅԼ)</p>	<p>Որակական մեթոդ - դիտարկման մեթոդ</p>
<p>Հետազոտության ականագման ժամանակահատվածը</p>	<p>14.08.2023-20.09.2023</p>

<p>Գրականության ակնարկ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մեջբերումներ արդեն արված հետազոտություններից, • Մեջբերումներ գրականությանից, տեղեկության վստահելի աղբյուրներից: <p><u>Պարտադիր է կատարել հղումաղբյուրին</u></p>	<p><<երբ ես փորձեցի վերլուծել իմ հաջողության պատճառները, հասկացա, որ դա կապված է իմ գիտելիքների հետ: Ճեղքումների համար պետք են նոր գաղափարներ, բայց դրանց հիմքը գիտելիքներն են: Իսկ գիտելիքներ ունենալու համար պետք է շատ կարդալ: >>¹</p>
---	--

	<p>¹ Ձեյմա Ուղթսոն <<Ուսուցման արդյունավետ հնարներ >> Երևան Ֆրիդրիխ Էներտ հիմնադրամ Քայաստան 2020</p>

Եզրակացություններ, առաջարկություններ

<p>Վերհանված արդյունքներ, եզրակացություններ, պատասխան հետազոտական հարցին</p>	<p>Քանի որ գնալով տեխնոլոգիաները մեծ տեղ են զբաղեցնում մեր կյանքում և դրան զուգահեռ փոխվում է աշխարհը, շատ դժվար է աշակերտներին հետաքրքրել և ներգրավել ուսումնական գործընթացին/Ցանկացած ուսումնական նյութ , դաս, թեմա հետաքրքիր դարձնելու համար անհրաժեշտ է կիրառել բազմազան մեթոդներ և հնարներ/Ուսուցչի աշխատանքի կարևոր կետերից մեկը նրա ստեղծագործական մոտեցումն է դասին/Այսօր շատ կարևոր է խելացի, կրթված գիտելիքներով , կարողություններով և հմտություններով զինված քաղաքացիներ ունենալը/Ուստի ուսուցիչները պետք է փոխեն իրենց մոտեցումները, աշակերտներին ավելի լայն հնարավորություններ ընձեռեն ինքնաարտահայտվելու, մտածելու վերլուծելու, քննարկելու , ստեղծագործելու հարցում/ Այսպիսով, ես կարծում եմ, որ դասարանում առաջնահերթ պետք է լինի մոտիվացիա, ստեղծագործական մոտեցում, բազմազան մեթոդների կիրառում, որպեսզի աշակերտների մոտ արթնանա հետաքրքրությունը, ստեղծագործական մտածողության զարգացումն, նոր մարտահրավերներին դիմակայելու և առաջ գնալու գործում/</p>

Գրականության ցանկ

1. Ուսումնական ձեռնարկ <<Մանկավարժական հետազոտությունների մեթոդաբանություն>>

Երևան <<Արտագերս>> 2011

2. <<Ուսումնական արդյունավետ հնարներ>>

Երևան Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ, Հայաստան 2020

3. <<Օտար լեզուները Հայաստանում>> 2009

4. Գերմաներենի դասագրքեր 5, 6, 7, 8, 9

Ի. Լ. Բիմ

Անտարես 2014

<https://ahaslides.com/hy/blog/15-innovative-teaching-methods/>

[https://cyberleninka.ru/article/n/the-psycholinguistic-characteristics-of-german-dialogues/vi
ewer](https://cyberleninka.ru/article/n/the-psycholinguistic-characteristics-of-german-dialogues/vi
ewer)

[https://videouroki.net/razrabotki/banavor-khosk-i-owsowts-owme-orpes-haghordakts-man-
mijots.html](https://videouroki.net/razrabotki/banavor-khosk-i-owsowts-owme-orpes-haghordakts-man-
mijots.html)